

Dr. HOLL BÉLA

Személyi adatok:

- sz.: Budapest 1922. 04. 21
- 1933-1941 Budapest, Piarista Gimnázium
- 1941-ben belépett a Piarista rendbe
- 1944 - 1948 Budapest, Pázmány Péter Tudományegyetem (magyar- latin szak)
- Szentelés: 1947. június 22.
- 1948-ban doktorált
- Elhunyt: 1997 Budapest (Új Köztemető)

Állomáshelyek, beosztások

- 1947-1949 Budapest kisegítő lelkész (Bajza u.)
- 1948-1949 Budapest hittantanár (Trefort u. gimnázium)
- 1949-1949 Budapest hittantanár (Népszínház utcai Gépészeti Műszaki Középiskolában és a Thököly úti Általános Vegyipari Műszaki Középiskolában)
- 1949–1951 Vác tanár, kieszeminárium
- 1951–1953 Kispeszt segédlelkész
- 1953-1955 Pestújhely segédlelkész
- 1955–1956 Nézsa segédlelkész
- 1956–1960 Vác püspöki könyvtáros, közben
- **1956 – 1959 Felsőögd** **segédlelkész**
- 1960–1997 Budapest tudományos kutató (az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének alkalmazásában)

Kitüntetések, megbízások:

- 1972 akadémiai díj (Ferencffy Lőrincről írt könyvéért)
- 1982 az irodalomtudomány kandidátusa

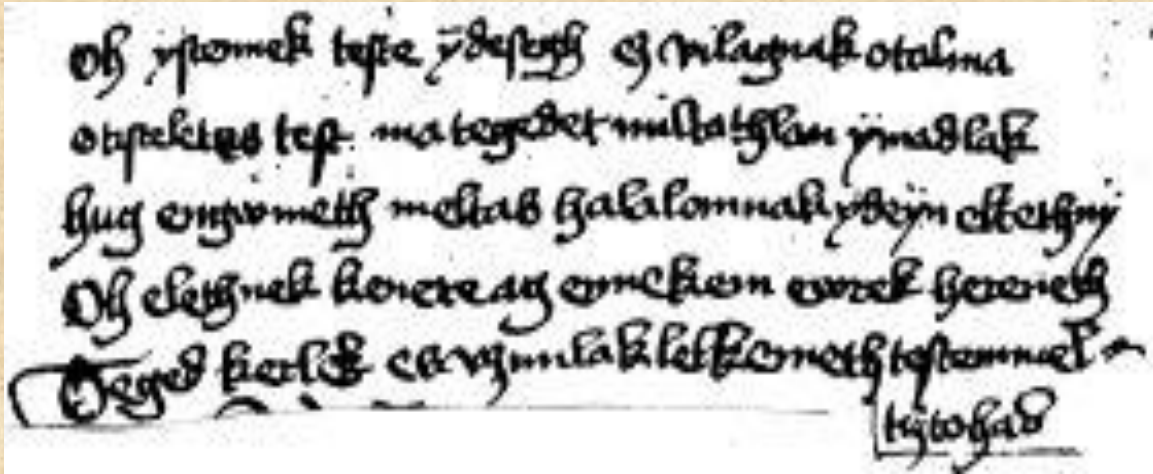
Egyéb tevékenységek.

- Egyházmegyei levéltárosi éve alatt folytatott könyv- és nyomdatörténeti kutatásait összegezte A kétszáz éves váci könyv című kötetében (1973).
- Az RMNY-munkálatokból merítette Ferencffy Lőrinc nyomdász-kiadó tevékenységéről írt monográfiájához (1980) is az indíttatást. 1960-tól részt vett a Régi Magyarországi Nyomtatványok (RMNY) szerkesztésében, két kötetes munkatársa (1971, 1983).
- Eredményeiről magyar és külföldi tudományos fórumokon számolt be. Jugoszláviai kutatóútján fedezte fel 1983-ban egy sibeniki kódexben az Ómagyar Mária-siralom után másodikként keletkezett magyar verset. Ezt közreadó tanulmányát élete egyik fő művének tartotta.
- Fő kutatási területe a könyv- és könyvtártörténet, a közép-és koraujkori imaszövegek, egyházi énekek kiadása és vizsgálata volt. Előkészítette a magyarországi latin liturgikus verses szövegelemek kritikai kiadását.
- Hagyatékát (szenvedélyes fotós volt) a Magyar Piarista Rendtartomány Központi Levéltára őrzi.

(Forrás: Dr. Koltai András)

Régi magyar imádság - kódexlapon

Hányszor idézték már a francia analfabéta földművest, aki naponta a mezőről hazafelé betért faluja kis templomába, és ott hosszan elidőzött. Egyszer megkérdezték, mit csinál annyi ideig. "Imádkozom" - hangzott a válasz. "Te, aki olvasni sem tudsz?" "Igen. Nézem Jézust, és ő néz engem."

A Laskó Sorok a kódexben

A benső imádság szép példája ez, s valahányszor visszatérő eset, ha arra gondolunk: régi elődeink, akik a képes Biblia (Biblia pauperum) eseményeit szemmel követték, mit mondhattak az Úrnak, "ki a kenyér színében rejtőzik". Van, hogy ne lenne sok régi imádságunk, s nyelvünkön is, melyeket, ha megtanultak, emlékezetükben tovább adtak a hívők, szent örökséggé váltak. Lehet, hogy a francia földművelő is tudott a maga nyelvén otthonról kapott imádságot, melyet százszor elmondott az eucharisztia előtt.

Két régi magyar imádságról kaptam írásos "híradást" a napokban, amely imádságok az oltáriszentségről szólnak. Az egyiknek szerzője minden bizonnyal az a *Laskói* (vagy *Laskai*), aki a nevével fémjelzett, latin nyelvű kódex legtöbb szövegét másoló szerzetes volt, s az 1434-ben és 1435-ben írt résznél a nevét feltüntette. Holl Béla a már elhunyt piarista tudós adott hírt a kódexről, s hogy Laskói a pécsváradi bencés apátság monostori iskolájával volt kapcsolatban. A kódexet ott másolhatta: először tanulóként, majd "1434 után a gazdag tartalmú kéziratot már mintapéldányként használhatta tanításnál, a szövegek magyarázatánál."

A "híradás" A. Molnár Ferenc nyelvtesztos igen alapos, elgondolkodtató új könyvecskéje (a *Nyelvtudományi Értekezések* 148. száma) az *Akadémiai Kiadó* jóvoltából. Közli az imádságot - úgynevezett vendégszöveget, melyet Laskói a kódex 16. levelének lapjára jegyzett a kor magyar nyelvén és írásával, s amely "könyörgés a kenyér színe alatt jelen lévő Krisztushoz. Rokona a későbbi, XVIII. századi énekeskönyvekben 'Tempore elevationis' - Szent áldozatkor, Krisztus teste felmutatására való címmel ismert énekeknek." Ez a mindössze öt sor "testvére" a *Thewrewk-kódexben* található másik imádságnak. Mondhatjuk: a magyar-horvát egyházi kapcsolatokhoz tartozik, hiszen Laskói kódexe a dalmáciai Sibenik ferences kolostorának könyvtárában található: 1933-ban már mint kiemelt könyvértékről számol be róla horvát kutatója, s utal a magyar nyelvű sorokra is, de az akkori, két országbeli kapcsolatok gyér volta miatt a vendégszöveg visszhangtalan maradt. Ezért is lényeges, hogy A. Molnár külön foglalkozik az imádsággal friss kiadványában, de azért is, hogy új adattal gyarapodott a köztudatban magyarságunk oltáriszentség-tisztelete, hiszen az úrnapi ünneplés nálunk már a XIII. századtól ismert; szinte közvetlenül attól kezdve, hogy IV. Orbán pápa 1264-ben elrendelte az ünnepet - *Lüttichi Julianna* szerzetesnő látomása nyomán. A kor legjelesebb teológusa: Aquinói Szent Tamás írt magasztaló himnuszokat, melyeket ma is énekelünk, mondunk.

Krisztus teste és vére mindenkori eledelünk, "üdvösségünk záloga". Ezért így év elején sem elhanyagolható e táplálék erősségére felhívni a Krisztust szeretők figyelmét *Pál fordulása* táján (január 25.). Amikor *fele kenyérről* beszéltek a régiek (vagyis ha a télire eltett étel meg volt, nagy baj nem lehetett) meg februárban, *Szent Péter székfoglalásának* emlékeztetkor, amikor az ország egyes helyein gabonát vittek a szobába, a szőlőt tetejére a feszület, meg a házi örökmécs alá:

essék fényvilág a búzára, szép legyen a termés. Szívesen mondjuk áldozás után Szent Ágoston búcsúnyeréssel járó fohászatát ("Édes Jézusom, leborulok szent színed előtt"), a messi liturgiátörténeti múltú (XIII. századi!) *Úrfelmutatáskor* fölnezzünk a "világító Élet-Kenyérre", csillanó Kehelyre, melyeknek a lélek oltára ad helyet. Ilyenkor érdemes gondolni őseink buzgóságára, hitet erősíteni példájukon - emlékezve a szóban lévő Laskói Sorokra, mostani átiratban:

*Ó, Istennek teste, édesség (üdvösség), e világ oltalma,
ó, tiszteletre méltó test, most téged én, aki nem vagyok méltó rá
(méltatlanul), imádkozva kérlek,
hogy engem légy kegyes (méltóztassál) halálom idején.
Ó, életnek kenyere, adj nekem örök örömet táplálni (add nekem az örök élet örömét)!
Téged kérlek és kérlelek, lelkemet (elmémet) érzékeléssel
(testemmel) együtt tisztítsd meg.*

(A. Molnár Ferenc értelmezése)

Becses szöveg, s ha a mai imádságainkban egyesek által kifogásolt archaizmusokkal találkozni, gondoljunk arra, hogy például az *édesség* (idesség) az élő nyelvhasználatban rögzült így, eredetileg *üdvösség* (üdvösség) volt, s hogy a Szentostyát szívesen nevezték *Úrnak*. (Úrfelmutatás) Azok érzelmi indulatszó szorosabb kapcsolatot teremtett a megszólítással, "ugyanis a kifejezett értelem motiválója (és egyben címzettje) nagyon gyakran épp maga a megszólított..." Az *élet* a régiségben *etet* értelmű. E rövid szövegtest tanulságos: egyetlen fölösleges, lélektelen eleme sincs, értelem és érzelem együttes fölemelésével a Legszentebb közelségét, a Vele való teljes egyesülést "segíti" elő - benső szavakkal.

**Forrás: Tóth Sándor
(Internet)**

Bozöky Gyula Alapítvány